

ЕМіністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки та менеджменту
імені Олега Балацького
Кафедра економічної теорії

**INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS
AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT**

**МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК**

**MIEDZYNARODOWE STOSUNKI GOSPODARCZE
I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ**

**МЕЖДУНАРОДНЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ
И УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ**

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, Україна, 5–6 травня 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

характерним досить швидке зростання. Але забезпечення переходу від техногенного підходу до сталого розвитку повинно відбуватися комплексно, з урахуванням особливостей кожної системи та впливу багатьох факторів та є досить тривалим і складним процесом. Це є повна перебудова починаючи з рівня держави і закінчуючи рівнем окремого підприємства або людини.

Енергонезалежність – це одна з передумов успішного розвитку країни, яка дозволяє забезпечити стабільність у економіці. Тому для України, яка є досить залежною від імпортованих енергоносіїв, впровадження зеленої економіки і, зокрема, можливість отримання енергії з допомогою відновлюваних джерел – це більш ніж актуально.

Важко переоцінити важливість далекоглядного ставлення до навколишнього середовища при здійсненні економічної діяльності. Це вже необхідність, покликана зменшити ризик виникнення екологічних криз та катастроф у майбутньому, що є запорукою успішного існування людства.

ЕКОСИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ЗБИТКУ

Шевченко І.В., с.н.с.

*ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку
НАН України»*

Екосистемний підхід є одним із найважливіших шляхів збереження цілісності природних екосистем, які здатні протидіяти катастрофічним втручанням з боку людини. Й по суті виступають гарантом стабільності навколишнього природного середовища та найважливішою структурною одиницею та фундаментом життя. Тому особливого значення набуває проблема збереження та відновлення екосистем для забезпечення сталого розвитку.

Нова та суперечлива концепція екосистемного підходу набула поширення у 90-х роках. Уперше такий підхід було запроваджено в рамках Конвенції про охорону біологічного різноманіття. Згідно цього документа, екосистемний підхід являє собою стратегію комплексного управління земельними, водними та біологічними ресурсами, яка забезпечує їх збереження та стале використання на справедливій основі. Підхід визнає, що людина виступає невід'ємною частиною екосистеми. Також документ містить низку принципів, які взаємопов'язані та повинні застосовуватися як цілісна система.

Оскільки збереження та відновлення природних екосистем є метою національної екологічної політики України, про що йдеться в Стратегії державної екологічної політики. Тому передбачається впровадження екосистемного підходу та здійснення низки заходів: здійснення екосистемного планування, впровадження даного підходу в управлінську діяльність з охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів, збалансованість в системі людина-економіка-екологія.

Доцільним вбачається розгляд соціально-економічних потреби людини та навколишнього природного середовища як єдиної екосистеми де відбуваються певні порушення стійкості, про що свідчить руйнація цілісності системи або збитки.

Зі збитком асоціюється шкода, програш, втрата і намагання встановлення об'єкту нанесення шкоди та потерпілої сторони від втрати, збитків. Тому й розуміємо під збитком навколишньому середовищу ті втрати, які несе саме природне середовище. Отже йдеться про шкоду навколишньому середовищу, а переходячи до економічного розрізу цієї проблеми говоримо про витрати на ліквідацію збитків заподіяних навколишньому середовищу, нанесеного в результаті діяльності господарюючих суб'єктів.

Можливо, терміни «екологічний збиток» і «збиток навколишньому середовищу» виникли як переклад англійських термінів «ecological damage» і «environmental damage». Однак в цих термінах слово «damage» означає не збиток, а шкода. Тобто саме шкода, що завдається навколишньому середовищу чи оцінка шкоди в грошовому виразі. Наслідки від завданої шкоди для подальшого функціонування в порушеному середовищі, в англійській літературі називаються «cost of ecological damage» або «environmental damage cost» (вартість шкоди навколишньому середовищу) скільки ж будуть коштувати завдані збитки навколишньому середовищу для економіки.

Звідси, збиток це грошова оцінка наслідків їх негативних впливів на реципієнтів, що приводить до погіршення рівноважного природного стану, впливає на здоров'я людини, зумовлює зменшення виробничого національного доходу, збільшення витрат на лікування і профілактику захворювань, а також спричиняє появу додаткових витрат на компенсацію втрат.

Схема формування збитків від будь-яких екологічних порушень буде наступна: негативний вплив на навколишнє середовище з боку господарської діяльності або природних катаклізмів, в першу чергу, змінює стан навколишнього природного середовища, тобто змінює параметри середовища. На ці зміни реагують реципієнти які в

свою чергу формують нові параметри їх стану. Щоб процедура оцінки збитку представляла логічний ланцюжок зв'язків, першою ланкою якого виступає екологічне порушення, а останньою економічні збитки розмежовані в часі, доцільно розглядати збиток: від ступеня небезпеки (інтенсивності) процесу, від ступеня уразливості території або об'єкта, на які впливає процес, вартості об'єкта.

Збитки від забруднення навколишнього середовища здатні змінювати погляди людини у ставленні до довкілля. Загальним принципом економічної поведінки є зіставлення витрат і результатів господарської діяльності. Об'єктом має бути екосистема, а не окремий природний ресурс; повинні враховуватися залежності та співвідношення величини витрат і ефектів від усунення збитків, зважати на витрати необхідні для збереження навколишнього середовища на прилеглих територіях задля існування екосистем в цілому.

Тому використання екосистемного підходу для оцінки збитку дає можливість точно їх прорахувати оскільки включає всі чинники та їх взаємозалежність.